

Izglītības un zinātnes ministrija

Vaiņņu iela 2, Rīga, LV - 1050, tālr. 67226209, fakss 67223905, e-pasts pasts@izm.gov.lv, www.izm.gov.lv

R Ī K O J U M S

26. 01. 2016

Rīgā

Nr.

40

Par Jaunatnes politikas valsts programmu 2016.gadam

Pamatojoties uz Jaunatnes likuma 3.panta ceturto daļu, apstiprināt Jaunatnes politikas valsts programmu 2016.gadam (pielikumā).

Izglītības un zinātnes ministre

M.Seile

E.Čudare
67047981

Sadale:

- 1- lietā
- 1- ministra birojam
- 1- VS
- 1- NFD
- 1-PIAD

Lindija Austere
Izglītības un zinātnes
ministres biroja vadītāja
27.01.2016

JAUNATNES POLITIKAS VALSTS PROGRAMMA 2016. GADAM

Jaunatnes politikas valsts programma 2016.gadam (turpmāk – Programma) ir izstrādāta, pamatojoties uz Jaunatnes likuma 3.panta ceturtajā daļā noteikto.

Programmas mērķi ir definēti, ievērojot Eiropas Savienības¹ (turpmāk – ES) un valsts² līmeņa plānošanas dokumentus, kas nosaka jaunatnes politikas nozares prioritātes. Lai nodrošinātu jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentos noteikto uzdevumu un pasākumu īstenošanu, Programmas mērķis ir nodrošināt informatīvu, metodisku un finansiālu valsts atbalstu, lai radītu labvēlīgu vidi, kas palīdzētu jauniešiem sākt patstāvīgu dzīvi kā atbildīgam sabiedrības loceklim, nodrošinot darba ar jaunatni Latvijā koordināciju un attīstību.

Programmā iekļauti tie pasākumi, kuriem saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2016.gadam” paredzēts finansējuma budžeta programmā 21.00.00 „Jaunatnes politikas valsts programma”.

Programmas pasākumus īsteno Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – Ministrija) un Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (turpmāk – Aģentūra).

¹ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētajā versijas 165.pants nosaka jaunatnes politikas kompetenci, kas „palīdz attīstīties jaunatnes apmaiņai un darbaudzinātāju apmaiņai un sekmē jauniešu dalību Eiropas demokrātiskajā dzīvē”; Eiropas Savienības jaunatnes stratēģija – ieguldīt jaunatnē, iesaistīt jauniešus balstās uz divām pieejām – ieguldījums jaunatnē, kas nozīmē „lielāku resursu piešķiršanu, lai izstrādātu politikas jomas, kas ikdienā ietekmē jauniešus, un uzlabotu viņu labklājību” un iesaistīt jauniešus, kas paredz „jauniešu potenciāla veicināšanu, lai atjauninātu sabiedrību un palīdzētu īstenot ES vērtības un mērķus”; Rezolūcijā par atjauninātu regulējumu Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010–2018) ir noteikti mērķi: i) vairāk vienlīdzīgu iespēju visiem jauniešiem izglītības jomā un darba tirgū, un ii) visu jauniešu aktīva pilsonība, sociāla iekļaušana un solidaritāte; “Eiropas 2020” stratēģijā tiek uzsvērts, cik svarīgi ir izstrādāt un īstenot politikas pasākumus, kas visiem jauniešiem palīdz iegūt prasmes un zināšanas, kuras ir vajadzīgas, lai līdzdarbotos uz zināšanām balstītā ekonomikā un piedalītos sabiedrības dzīvē.

² Ilgtermiņa konceptuālais dokuments „Latvijas izaugsmes modelis: cilvēks pirmajā vietā” nosaka uz cilvēku centrētu Latvijas izaugsmes modeli. Galvenais izaugsmes resurss ir katra iedzīvotāja zināšanas un gudrība, to prasmīga izmantošana. Mērķis - ikviena cilvēka, tai skaitā jauniešu, dažādu dzīves kvalitātes aspektu paaugstināšana, kas sasniedzams, aktīvi izmantojot iedzīvotāju uzkrāto zināšanu potenciālu; Latvijas ilgspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam izdalītas 4 jomas, kas veido pamatu Latvijas sabiedrības nākotnei: jaunrade, tolerance, sadarbība un līdzdalība (jaunrade - spēja radīt jaunas idejas, rīcības formas vai arī sasaistīt esošās idejas, konceptus, metodes un rīcības jaunā veidā; tolerance paredz visu veidu sociālās atstumtības un diskriminācijas mazināšanu, ieskaitot ienākumu nevienlīdzību, vecuma un dzimuma diskrimināciju darba tirgū, etniskos aizspriedumus un lingvistiskās institucionālās barjeras; sadarbība ir horizontālā un vertikālā starp institūcijām un iedzīvotājiem; līdzdalība – katrs ir atbildīgs par savu rīcību); Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam (prioritāte “Cilvēka drošumspeja”) – jauniešu nodarbinātības veicināšana, kvalitatīvas izglītības nodrošināšana jauniešiem un pieeja neformālās izglītības aktivitātēm, jauniešu līdzdalība un iesaistīšana, jauniešu veselīgā dzīves veida veicināšana, sociālā iekļaušana. Latvijas nacionālā reformu programma „Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai – arī ietver politikas virzienus un pasākumus jauniešu bezdarba mazināšanai, vispārējās, vidējās profesionālās un augstākās izglītības kvalitātes un pieejamības uzlabošanai, t.sk. pasākumus „Eiropa 2020” stratēģijas mērķa attiecībā uz skolu nepabeigušo jauniešu īpatsvara mazināšanu Latvijā, kā arī politikas virzienus un pasākumus nabadzības un sociālās atstumtības, t.sk. jauniešu vidū, mazināšanai; Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.-2018.gadam ar mērķi panākt saskaņotas jaunatnes politikas īstenošanu un koordinēšanu, lai veidotu attīstības redzējumu saistībā ar jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Programmas finansējuma saņēmēji ir atklātos projektu konkursos noteiktie projektu īstenotāji un pakalpojumu sniedzēji. Īstenojot Programmā noteiktos pasākumus, projektu vai pasākumu īstenotāji ievēro Publisko iepirkumu likumu, kā arī citus normatīvos aktus.

Programma ir izstrādāta, ievērojot šādus normatīvos aktus un politikas plānošanas dokumentu:

- 1) Jaunatnes likums;
- 2) Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009.-2018.gadam (atbalstītas ar Ministru kabineta 2009.gada 20.aprīļa rīkojumu Nr.246 „Par Jaunatnes politikas pamatnostādnēm 2009.-2018.gadam”);
- 3) Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumi Nr.1047 „Jaunatnes lietu speciālistu apmācības kārtība”;
- 4) Ministru kabineta 2012.gada 11.decembra noteikumi Nr.863 „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras nolikums”;
- 5) Ministru kabineta 2013.gada 5.novembra noteikumi Nr.1243 „Kārtība, kādā piešķir valsts budžeta finansējumu, kas paredzēts jauniešu iniciatīvas un līdzdalības veicināšanai lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, darbam ar jaunatni un jaunatnes organizāciju darbības atbalstam”.

1. VALSTS ATBALSTA NODROŠINĀŠANA JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANAI PAŠVALDĪBĀS

Mērķi:

- veicināt darbu ar jaunatni sistēmas vienmērīgu attīstību Latvijas teritorijā;
- veicināt pašvaldību darbā ar jaunatni iesaistīto personu profesionalitāti, sadarbību un pieredzes apmaiņu;
- veicināt pašvaldību jauniešu centru darbību un attīstību;
- veicināt pašvaldību, jauniešu centru sadarbību ar jaunatnes organizācijām un biedrībām, kas veic darbu ar jaunatni.

Uzdevumi:

- nodrošināt jaunatnes lietu speciālistu profesionālo pilnveidi un metodisko vadību;
- veikt skaidrojošo darbu pašvaldībās par nepieciešamību attīstīt darbu ar jaunatni, sniedzot labās prakses piemērus;
- atbalstīt pašvaldību jauniešu centru darbību, t.sk. sadarbību ar jaunatnes organizācijām un biedrībām, kas veic darbu ar jaunatni, neformālās mācīšanās aktivitāšu nodrošināšanai jauniešiem.

1.1. Jaunatnes lietu speciālistu profesionālās pilnveides un metodiskās vadības nodrošināšana.

2016.gadā tiks turpināta profesionālās pilnveides programma jaunatnes lietu speciālistiem atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumiem Nr.1047 „Jaunatnes lietu speciālistu apmācības kārtība”.

Jaunatnes lietu speciālistiem ir būtiska loma pašvaldības jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā. Saskaņā ar jaunatnes lietu speciālista profesijas standartu pašvaldības jaunatnes lietu speciālista kompetences ir šādas:

- izstrādāt pašvaldības jaunatnes politiku;
- analizēt situāciju jaunatnes politikas nozarē, izvērtēt un sagatavot priekšlikumus jaunatnes politikas pilnveidošanai pašvaldībās un koordinēt šīs politikas īstenošanu;
- konsultēt jauniešus jaunatnes politikas nozarē;
- organizēt un koordinēt sadarbību starp jaunatnes politikas īstenošanā iesaistītajām personām;
- organizēt informatīvus un izglītojošus pasākumus noteiktā administratīvajā teritorijā, iesaistot pašvaldību darbiniekus, jaunatnes organizācijas un jaunatnes iniciatīvu grupas un jauniešus;
- koordinēt starptautisko sadarbību jaunatnes politikas nozarē.

Pašlaik Latvijā profesionālās pilnveides programma ir nodrošināta 133 jaunatnes lietu speciālistiem. Savukārt apliecības par dalību profesionālās pilnveides programmā 2009. un 2010.gadā ieguva 48, 2013.gadā – 47 pašvaldībās strādājošas personas, kas veic darbu ar jaunatni, 2014.gadā – 20 jaunatnes lietu speciālisti un 2015.gadā 18 jaunatnes lietu speciālisti.

Finansējums – 4 011 EUR (EKK 2231)

Pasākuma īstenotājs - Ministrija

Rezultāts:

- Īstenota profesionālās pilnveides programma jaunatnes lietu speciālistiem 80 akadēmisko stundu apjomā, kurā piedalās 25 pašvaldību jaunatnes lietu speciālisti, iegūstot tiesības strādāt pašvaldībās par jaunatnes lietu speciālistiem;
- Īstenotas divas tikšanās ar jaunatnes lietu speciālistiem un darbā ar jaunatni iesaistītām personām, lai nodrošinātu to metodisko vadību.

1.2. Pieredzes apmaiņas seminārs jauniešu centru vadītājiem.

Pēdējo gadu laikā ievērojami ir paplašinājies jauniešu centru tīklojums pašvaldībās. Lai nodrošinātu efektīvu jauniešu centru darbību, nepieciešamas regulāras apmācības un pieredzes apmaiņa jauniešu centra darbiniekiem par jauniešu centra darbību, pasākumu plānošanu un jauniešu motivēšanu iesaistīties dažādās aktivitātēs un līdzdarboties. Darbā ar jaunatni ļoti nozīmīga ir pieredzes apmaiņa, jo īpaši daudz var iemācīties un iegūt jaunas zināšanas un idejas no jauniešu centru vadītājiem un darbiniekiem, kas strādā šajā jomā ilglaicīgi (vairāk kā 8 gadi). Konsultējoties 2015.gadā ar jaunatnes lietu speciālistiem un jauniešu centru vadītājiem, tika nolemts atsākt organizēt pieredzes apmaiņas seminārus. Kā 2016.gada prioritāte tika izvirzīta jauniešu centru vadītāju pieredzes apmaiņa un apmācība ar pieredzi līdz 2 gadi darbā ar jaunatni. Plānots, ka pieredzes apmaiņas seminārs notiktu pašvaldībā, kurā jau vairāk kā 5 gadus veiksmīgi darbojas jauniešu centrs, kā arī tiek mērķtiecīgi plānots darbs ar jaunatni, lai semināra dalībniekiem būtu iespēja mācīties no praktiskiem piemēriem.

Finansējums – 2 963 EUR (EKK 2231)

Pasākuma īstenotājs – Ministrija

Rezultāts:

- Īstenots divu dienu pieredzes apmaiņas seminārs 25 jauniešu centru vadītājiem (iesācējiem), lai sniegtu priekšstatu par jauniešu centru darbu pašvaldībās, jauniešu līdzdalības sekmēšanas un motivācijas iespējām un jauniešu brīvā laika organizēšanu.

1.3. Darba ar jaunatni kapacitātes stiprināšana vietējā līmenī.

Saskaņā ar Jaunatnes likumu pašvaldības, pildot savas funkcijas, plāno un veic darbu ar jaunatni. Pēdējā laikā Ministrija īpašu uzmanību ir pievērsusi jaunatnes politikas attīstībai vietējā līmenī, izstrādājot gan rekomendācijas pašvaldībām darbam ar jaunatni, gan sniedzot metodisko atbalstu, gan atbalstot jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi vietējā līmenī.

2015.gadā Ministrija iedibināja jaunu tradīciju “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta”, kas kalpos par jauniešiem svarīgu jautājumu aktualizēšanu un jaunu aktivitāšu organizēšanu ar mērķi aktivizēt, iesaistīt jauniešus savas pašvaldības un valsts attīstībā. Lai turpinātu iedibināto tradīciju, kas ieguva lielu sabiedrības atzinību un popularitāti, tika nolemts turpināt šāda veida konkursu organizēt arī 2016.gadā, izvēloties “Latvijas Jauniešu galvaspilsētu 2017”.

2014.gada nogalē Latvijas Pašvaldību savienības (turpmāk – LPS) ietvaros tika izveidots Latvijas pašvaldību jaunatnes lietu atbalsta tīkls (turpmāk – atbalsta tīkls) un apstiprināta Latvijas pašvaldību jaunatnes lietu atbalsta tīkla koordinējošā darba grupa, kuras vadību uzņēmusies LPS, apvienojot 26 pašvaldību jaunatnes lietu speciālistus, 5 plānošanas reģionu pārstāvjus, kā arī atbalsta tīklā ir Ministrija. Koordinējošā darba grupa ir brīvprātīgi izveidota koleģiāla institūcija, kuras mērķis ir veicināt jaunatnes politikas

īstenošanā iesaistīto personu sadarbību un atbalstīt darbu ar jaunatni pašvaldībās, veicinot izpratni par darbu ar jaunatni. Lai veiktu šo uzdevumu, paredzēts organizēt informatīvas un izglītojošas klātienēs tikšanās un videokonferences par aktuālajām darbu ar jaunatni tēmām.

Ievērojot iepriekšminēto, ir būtiski turpināt uzsākto darbu un iepazīstināt pašvaldības ar labajiem piemēriem jaunatnes politikas jomā, veicināt pašvaldību pieredzes apmaiņu un sadarbību.

Finansējums – 5 500 EUR (EKK 2231)

Pasākuma īstenotājs - Ministrija

Rezultāts:

- nodrošināta 3 ekspertu lekciju organizēšana par aktuālajiem jaunatnes politikas jautājumiem atbalsta tīkla koordinējošās darba grupas tikšanās laikā, kas tiek rādītas tiešraidē mājas lapā www.lps.lv, nodrošinot to publicitāti medijos;
- organizēts konkurss „Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2017”, veikta pretendentu atlase, vizītes uz “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2017” finālā iekļuvušajām pašvaldībām, organizēta balsošana interneta vidē un godināšanas pasākums, tai skaitā vizuālie un video materiāli publicēšanai medijos;
- izstrādāts un izplatīts video materiāls (līdz 2min) par Jaunatnes politikas īstenošanas plānu 2016.-2020.gadam latviešu valodā.

1.4. Atbalsts jauniešu centru darbības nodrošināšanai pašvaldībās ar mērķi veidot un stiprināt jauniešu piederības apziņu.

Jau desmit gadus konsekventi tiek veidots jauniešu centru tīkls Latvijā. Šobrīd Latvijā darbojas 185³ jauniešu centri, tajā skaitā multifunkcionāli jauniešu iniciatīvu centri un dienas centri. Jauniešu centrs ir viens no pašvaldības pamata instrumentiem darbā ar jaunatni, kur notiek aktīvs darbs ar jauniešiem: 1) nodrošinot jauniešiem lietderīga brīvā laika izmantošanas iespējas, 2) sekmējot nepieciešamo zināšanu un prasmju apgūšanu ārpus formālās un interešu izglītības, īstenojot dažādus neformālās izglītības pasākumus, projektus un programmas, 3) radot labvēlīgus apstākļus jauniešu intelektuālai un radošai attīstībai, 4) veicinot jauniešu līdzdalību jaunatnes organizācijās, jauniešu iniciatīvu grupās un brīvprātīgajā darbā, 5) nodrošinot piekļuvi jauniešu vajadzībām un interesēm atbilstoši informācijai, 6) sekmējot sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iekļaušanu vienaudžu vidē, 7) sekmējot starpkultūru dialogu jauniešu mērķauditorijā, 8) organizējot jauniešu individuālās un grupu konsultācijas par aktuālām tēmām; 9) veicinot sadarbību ar darbā ar jaunatni iesaistītajām personām vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā mērogā, 10) sekmējot pašvaldības jauniešu iesaistīšanos vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā mēroga pasākumos, projektos un programmās jaunatnes jomā.

Jauniešu centrs ir īpaši nozīmīgs posms starp „neaktīvo” un „aktīvo” jauniešus, tā ir vieta, kurā jauniešiem ar dažādām interesēm un dzīves pieredzi ir pieejama draudzīga, atvērta un atbalstoša vide.

Ievērojot iepriekš minēto, ir svarīgi turpināt atbalstīt un attīstīt jauniešu centru tīklu Latvijā, palielinot jauniešu centru sociālo lomu pašvaldībā. Jauniešu centrs ir viens no centrālajiem resursu punktiem pašvaldībā, kas apvieno ne tikai administratīvo un materiāli tehnisko bāzi, bet arī cilvēkkapitālu, zināšanas un metodes, veidojot saikni starp paaudzēm un sekmējot jēgpilnu piedalīšanos vietējās norisēs, tai skaitā pievēršot īpašu uzmanību sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem. Gatavojoties Latvijas valsts simtgadei, kā

³ Saskaņā ar Ministrijas datiem pēc pēdējās pašvaldību aptaujas, kas notika 2015.gada februārī

prioritāte ir noteikta Latvijas jauniešu valstsgribas un piederības sajūtas veicināšana savai valstij caur neformālās izglītības aktivitātēm. Jauniešu centri tiek aicināti sadarboties ar vietējām un nacionālām nevalstiskajām organizācijām, skolām un citām pašvaldību institūcijām, kā arī uzņēmējiem, lai kopīgi sekmētu iekļaujošus, pašorganizējošus, vietējā kontekstā un vajadzībās balstītus procesus, bērniem un jauniešiem uzņemoties līdzvērtīgu iniciatīvu un atbildību.

Finansējums – 140 000 EUR (EKK 7310)

Pasākuma īstenotājs – Aģentūra

Rezultāts:

- organizēts atklāto projektu konkurss un nodrošināts atbalsts 40 jauniešu centru darbībai ar mērķi caur pašorganizējošu procesu īstenošanu sekmēt Latvijas valsts simtgades svinību īstenošanu, stiprinot Latvijas jauniešu valstsgribu un piederības sajūtu savai valstij un kopienai.

1.5 Pasākumu organizēšana un popularizēšanas pasākumu īstenošana konkursa “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016” uzvarētāja pašvaldībā.

2015.gadā Ministrija iedibināja jaunu tradīciju “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta”, kas kalpotu par jauniešiem svarīgu jautājumu aktualizēšanu un jaunu aktivitāšu organizēšanu ar mērķi aktivizēt, iesaistīt jauniešus savas pašvaldības un valsts attīstībā. Kopumā konkursam “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016” bija pieteikušās 10 pašvaldības, tai skaitā 1 pašvaldību apvienība: Jelgavas, Valmieras, Daugavpils, Rēzeknes, Jūrmalas un Liepājas pilsēta, Cēsu, Siguldas, Alūksnes novads un Madonas novads sadarbībā ar Gulbenes novadu. 2015.gada 5.decembrī par konkursa “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016” uzvarētāju tika paziņota Jelgavas pilsēta. Tieši šī pilsēta visa 2016. gada garumā kļūs par epicentru svarīgākajām Latvijas jaunatnes politikas aktivitātēm un jauniešu pasākumiem. Ministrija sadarbībā ar Jelgavas pilsētu, Latvijas Jaunatnes padomi un Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru organizēs virkni pasākumu, kas notiks tieši Jelgavas pilsētā.

Viens no pasākumiem, kas ir vērsts uz līdzdalības popularizēšanu jauniešu vidū, ir Starptautiskā Jaunatnes diena, kuras aktivitātes tiks realizētas ar mērķi vērst sabiedrības uzmanību nepieciešamībai nodrošināt ilgtspējīgu un sistemātisku atbalstu darbam ar jauniešiem. Tā ik gadu tiek svinēta 12. augustā visā pasaulē, kā tas ir noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālajā asamblejā. Lai izceltu šīs dienas nozīmīgumu, Ministrija ik gadu organizē Starptautiskajai Jaunatnes dienai veltītus pasākumus, kurā tiek diskutētas jauniešiem aktuālas un nozīmīgas tēmas, lai aktualizētu jaunatnes jautājumus politiskajā dienas kārtībā. 2015.gadā Latvijā Starptautiskā jaunatnes diena tika atzīmēta ar Latvijas Republikas Saeimā notiekošajām atvērtajām debatēm “Jauniešu līdzdalība sabiedrībā”: pasākuma laikā notika debašu turnīrs, kurā jaunieši un politiķi debatēja par to, vai atļaut jauniešiem piedalīties pašvaldību vēlēšanās no 16 gadu vecuma.

Viens no būtiskākajiem darba ar jaunatni attīstības mehānismiem ir darba ar jaunatni atzīšana. Sākot ar 2010.gadu, katru otro gadu tiek organizēts konkurss “Labākais darbā ar jaunatni” trīs pretendentu kategorijās, novērtējot jaunatnes organizāciju, pašvaldību un darbā ar jaunatni iesaistīto personu ieguldījumu jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanā. Līdz ar to arī 2016.gadā konkursa “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016” uzvarētāja pašvaldībā tiks organizēts konkurss “Labākais darbā ar jaunatni” godināšanas pasākums.

Viens no konkursa "Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016" mērķiem ir veicināt pašvaldību pieredzes apmaiņu darbā ar jaunatni, līdz ar to būtiski ir organizēt pieredzes apmaiņas seminārus vai tikšanās jaunatnes lietu speciālistiem, lai nodrošinātu speciālistu efektīvu darbu. Līdz ar to konkursa "Latvijas Jauniešu galvaspilsēta 2016" uzvarētāja pašvaldībā tiks organizēts pieredzes apmaiņas pasākums visām Latvijas pašvaldībām, lai veicinātu labākas un efektīvākas darba ar jaunatni programmu un stratēģiju īstenošanu vietējā līmenī.

Ievērojot minēto, būtiski ir turpināt iedibinātās tradīcijas, organizējot Starptautiskās Jaunatnes dienas aktivitātes, konkursu "Labākais darbā ar jaunatni", kā arī pieredzes apmaiņu starp pašvaldībām un jaunatnes lietu speciālistu vidū.

Finansējums – 16 350 EUR (EKK 2231)

Pasākuma īstenotājs – Ministrija

Rezultāts:

- Organizēts viens Starptautiskās Jaunatnes dienas pasākums 12.augustā;
- organizēts konkursa "Labākais darbā ar jaunatni 2016" laureātu godināšanas pasākums 9 nominācijās;
- darbā ar jaunatni iesaistīto (pašvaldību, privātā sektora, valsts pārvaldes) personu pieredzes apmaiņas pasākums par labajiem prakses piemēriem Jelgavā darbā ar jauniešiem;
- nodrošināta konkursa "Latvijas Jauniešu galvaspilsētas 2016" aktivitāšu publicitāte un celta darba ar jaunatni atpazīstamība Latvijā.

2. ATBALSTA PASĀKUMI JAUNIEŠU SOCIĀLĀS IEKĻAUŠANAS VEICINĀŠANAI

Mērķis:

- nodrošināt atbalsta pasākumus sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem.

Uzdevumi:

- nodrošināt iespējas īstenot iniciatīvu projektus sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem.

2.1. Atbalsts sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaistei neformālās izglītības aktivitātēs, sekmējot viņu līdzdalību sabiedriskajos procesos.

Viens no darba ar jaunatni uzdevumiem ir nodrošināt jauniešiem pasākumus, kas veicina viņu veiksmīgu pāreju no izglītības sistēmas uz darba tirgu. Līdzīgi kā daudzas citas Eiropas Savienības valstis arī Latvija pieredzēja strauju jauniešu bezdarba pieaugumu ekonomiskās krīzes laikā. Risināt jauniešu nodarbinātības jautājumus ir būtiski, jo tas saistās ar vairākiem nozīmīgiem riskiem, piemēram, bezdarbs veicina jauniešu nabadzību, sociālo atstumtību, kā arī būtiski var mazināt viņu karjeras un labklājības iespējas nākotnē. Tieši tādēļ Latvijā 2014.gada sākumā tika aizsāktas pirmās Jauniešu garantijas programmas aktivitātes (2014. līdz 2018. gadam). Kā īpaša riska grupa tiek izdalīti jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu. Saskaņā ar Centrālās Statistikas pārvaldes datiem, 2015.gada 3.ceturksnī Latvijā bija 26,1 tūkstoši jauniešu vecumā 15-29 gadiem nestrādāja, nemācījās, neapguva arodu un nebija reģistrēti NVA. Tādēļ tika izstrādāts Jauniešu Garantijas programmas projekts jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu -

"Proti un dari!", kuru realizēs Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra sadarbībā ar pašvaldībām. Projekta ietvaros tiks apzinātas jaunieša prasmes, intereses un iegūtā izglītība, kā arī kopīgi ar pašiem jauniešiem tiks noteikti viņu attīstības rezultāti un mērķi. Sadarbībā ar katru jaunieta tiks izstrādāta viņa individuālā apmācību programma, kas ietvers personisko izaugsmi, iekļaušanos sabiedrībā, nodarbinātības prasmju apguvi.

Lai nodrošinātu plašāku atbalsta instrumentu klāstu sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaistei neformālās izglītības aktivitātēs, sekmējot viņu līdzdalību sabiedriskajos procesos atbalstu ir svarīgi sekmēt šo jauniešu, iesaistīšanos iniciatīvu projektu⁴ veidošanā un īstenošanā, tādejādi sekmējot viņu līdzdalību sabiedriskajos procesos, pilnveidojot viņu prasmes un kompetences, kas ir noderīgas darba tirgū un veicina viņu personīgo izaugsmi.

Atbalsts tiek piešķirts iniciatīvu projektu īstenošanaipašvaldību iestādēm (jauniešu centriem, skolām u.tml.) vai jaunatnes nevalstiskajām organizācijām. Līdz ar iesaistīšanos iniciatīvu projektos, jaunieši iegūst zināšanas, pieredzi un prasmes par konkrētā projekta tēmu, gūst pieredzi projekta plānošanā un īstenošanā, pilnveido komunikācijas un sadarbības prasmes, attīsta radošumu un uzņēmīgumu, izmēģina idejas, ko var attīstīt kā savu biznesu nākotnē, iepazīst kultūru un gūst citas praktiskās spējas, kas ir vērtīgs papildinājums tam, ko dod formālās izglītības sistēma. Iesaistot jauniešus projektu veidošanā un īstenošanā, vienlaikus tiek risināti jauniešiem aktuāli problēmjaucājumi: jauniešu bezdarbs, jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušana, zema līdzdalība ikdienas dzīvē u.c.

Iniciatīvu projektu ietvaros tiks veicināta sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu līdzdalība sabiedriskajā dzīvē un demokrātijas procesos, rūpes par sociāli apdraudētām grupām, tai skaitā jauniešu, kas nav nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās.

Finansējums – 15 000 EUR (EKK 7310), 25 000 EUR (3263)

Pasākuma īstenoātājs - Aģentūra

Rezultāts:

- īstenoti 16 projekti, kas nodrošina sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaisti dažādās aktivitātēs, sekmējot viņu līdzdalību sabiedriskajos procesos un tādejādi pilnveidojot šo jauniešu sociālās prasmes.

**3. ATBALSTS JAUNATNES ORGANIZĀCIJU DARBĪBAI UN INICIATĪVĀM,
IESPĒJU NODROŠINĀŠANA JAUNIEŠU LĪDZDALĪBAI**

Mērķi:

- sekmēt jaunatnes organizāciju darbības attīstību, sadarbību ar valsts un pašvaldību, kā arī starptautiskajām institūcijām jaunatnes politikas nozarē;
- sniegt jauniešiem iespēju līdzdarboties pirms jaunatnes politiku ietekmējoša lēmumu pieņemšanas, sekmējot jauniešu pilsonisko līdzdalību.

⁴Jauniešu iniciatīvu projekti ir viens no jauniešu neformālās mācīšanās veidiem. Saskaņā ar Padomes rekomendācijām par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu (pieņemtas 2012.gada 20.decembrī) *neformālā mācīšanās* ir plānotu ārpus formālās izglītības pasākumu kopums, kas sniedz iesaistītajām personām nepieciešamās prasmes darba dzīvei un veicina to, lai personas, kas priekšlaicīgi pametuši mācības vai nav nodarbināti, atgrieztos izglītībā vai darba tirgū.

Uzdevumi:

- atbalstīt jaunatnes organizācijas, kuras atbilst Jaunatnes likuma 6.panta pirmajā daļā ietvertajiem kritērijiem, lai nodrošinātu pasākumus ar mērķi veicināt jauniešu iniciatīvas un iesaisti sabiedriskajā dzīvē;
- saskaņā ar Jaunatnes likuma 12.panta ceturto daļu atbalstīt valsts mēroga jaunatnes organizāciju darbību un attīstību;
- īstenot pasākumus, lai nodrošinātu jauniešiem iespējas izteikt viedokli par viņiem svarīgajiem jautājumiem, tādā veidā veicinot arī iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos;

3.1. Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalības nodrošināšanai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā.

Gatavojoties Latvijas valsts simtgadei, kā prioritāte ir noteikta Latvijas jauniešu valstsgribas un piederības sajūtas veicināšana savai valstij caur neformālās izglītības aktivitātēm. Jaunatnes nevalstiskajām organizācijām ir būtiska loma vietējā kopienā, lai sekmētu iekļaujošus, pašorganizējošus procesus, sadarbību un paaudžu saikņu stiprināšanu, bērniem un jauniešiem uzņemoties līdzvērtīgu iniciatīvu un atbildību.

Jaunatnes nevalstisko organizāciju administratīvais nodrošinājums, kā arī finanšu trūkums ietekmē organizācijas efektīvu uzdevumu pildīšanu un līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā valsts un starptautiskajā mērogā. Finansiālie un administratīvie šķēršļi ietekmē arī neformālās izglītības un brīvprātīgā darba pasākumu un projektu īstenošanu.

Ņemot vērā to, ka viens no būtiskākajiem jauniešu neformālās izglītības nodrošinātājiem, kā arī jauniešu līdzdalības veicinātājiem ir jaunatnes organizācijas, nepieciešams nodrošināt atbalstu jaunatnes organizāciju darbībai un veicināt šo organizāciju attīstību ilgtermiņā.

Finansējums – 67 150 EUR (EKK 3263)

Pasākuma īstenotājs – Aģentūra

Rezultāts:

- organizēts atklāto projektu konkurss un atbalstīti vismaz 10 projekti, kas nodrošina pasākumus ar mērķi sekmēt Latvijas valsts simtgades svinību īstenošanu, stiprinot Latvijas jauniešu valstsgribu un piederības sajūtu savai valstij, kā arī sniedz atbalstu jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalībai valsts jaunatnes politikas īstenošanā un starptautiskajā sadarbībā.

3.2. Atbalsts biedrībai Latvijas jauniešu viedokļu pārstāvniecībai Eiropas Savienības un Eiropas līmenī.

Lai nodrošinātu Latvijas jauniešu viedokļu pārstāvniecību starptautiskā mērogā, kā arī popularizējot jauniešu līdzdalības iespējas lēmumu pieņemšanā kā nacionālā, tā arī starptautiskā līmenī, Ministrija, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 49.panta pirmo daļu, slēgs līdzdarbības līgumu ar biedrību, tādejādi sniedzot atbalstu dalībai Eiropas Jaunatnes Forumā, sniegtu atzinumus par Eiropas Savienības un Eiropa Padomes dokumentiem, apkopojot jauniešu viedokļus no jaunatnes organizācijām un biedrībām, kā arī nodrošinātu pārstāvniecību Jauniešu Garantijas programmas ieviešanā, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fondu kritēriju saskaņošanā, ES strukturētā dialoga V cikla aktivitāšu veiksmīgai norisei nacionālā līmenī.

Ņemot vērā ES strukturētā dialoga procesa attīstību, ir jānodrošina kvalitatīvas diskusijas ar jauniešiem, jaunatnes organizācijām un politikas veidotājiem par ES

noteiktajām prioritātēm. Līdz ar to ir nepieciešams turpināt mērķtiecīgu un regulāru darbību, lai atbilstoši ES strukturētā dialoga vadlīnijām tiktu koordinēts darbs lokālā, reģionālā un Eiropas mērogā. Tādēļ, biedrība 2016.gadā organizēs divus informatīvos pasākumus un desmit jauniešu debates par ES strukturētā dialoga V cikla prioritāti, iesaistot vismaz 500 jauniešus no visas Latvijas.

Finansējums – 12 700 EUR (EKK 2239)

Pasākuma īstenotājs - Ministrija

Rezultāts:

- organizēti strukturētā dialoga popularizēšanas pasākumi;
- organizēta jauniešu aptauja par jaunatnes politikas nozarē izvirzītajām prioritātēm strukturētā dialoga ietvaros;
- organizētas fokusgrupu diskusijas par ES strukturētā dialoga V cikla izvirzītajām prioritātēm piecos Latvijas plānošanas reģionos;
- sagatavots jauniešu viedokļu apkopojums ziņojuma veidā attiecībā uz ES strukturētā dialoga V cikla izvirzītajām prioritātēm;
- sagatavotas atskaites par notikušajām aktivitātēm un mediju monitorings;
- sniegti atzinumi par ES un Eiropas Padomes dokumentiem, apkopojot jauniešu viedokļus no jaunatnes organizācijām un biedrībām;
- nodrošināta Latvijas jauniešu interešu pārstāvniecība Eiropas Jaunatnes Forumā;
- nodrošināta pārstāvniecība Jauniešu Garantijas programmas ieviešanā;
- nodrošināta jauniešu interešu pārstāvniecība Eiropas Sociālā Fonda un Kohēzijas fondu kritēriju skaņošanā.

**4. PĒTNIECĪBAS UN INFORMATĪVĀ ATBALSTA NODROŠINĀŠANA
JAUNATNES POLITIKAS NOZARĒ**

Mērķi:

- gūt datus par jaunatnes politikas attīstības tendencēm;
- nodrošināt informācijas izplatīšanu jauniešiem par viņu tiesībām, pienākumiem un iespējām;
- nodrošināt informācijas pieejamību darbā ar jaunatni iesaistītajām personām.

Uzdevumi:

- uzturēt un pilnveidot jaunatnes politikas portālu www.jaunatneslietas.lv;
- veikt pētījumu par Latvijas jauniešu iesaisti uzņēmējdarbībā.

4.1. Pētījums par Latvijas jauniešu iesaisti uzņēmējdarbībā (aktuālā situācija, attieksme, interese, iesaiste, riski) un sadarbības stiprināšana uzņēmējdarbības jomā ar diasporas jauniešiem, izstrādājot sadarbības mehānismu starp valsts pārvaldi, privāto sektoru un pašvaldību.

ES Padome jauniešu nodarbinātību valstu prezidentūru ietvaros regulāri definē par vienu no tematiskajām prioritātēm, uzsverot jauniešu aktīvu sociālo iekļaušanu, jaunatnes darba nozīmi nodarbinātības veicināšanā, kā arī pāreju no izglītošanās uz darba tirgu. Īpaši tiek akcentētas arī jauniešu prakses iespējas, nodarbinātības, karjeras konsultāciju pieejamība, formālās un neformālās izglītības sinerģija.

Kā alternatīva darba ņēmēja statusam ES līmenī tiek identificēta jauniešu iesaiste uzņēmējdarbībā un sava uzņēmuma dibināšana, kas ir viena no iespējam jauniešu bezdarba mazināšanai. Lielā daļā Eiropas valstu arvien vairāk tiek sekmēta izglītība uzņēmējdarbības jomā, piemēram, attīstot sadarbību starp skolām un uzņēmumiem. Vairākās valstīs izstrādātas arī atsevišķas stratēģijas uzņēmējdarbības izglītības ieviešanā un attīstībā.

ES valstīs kopumā pēdējo desmit gadu laikā ekonomiski aktīvo 15 līdz 30 gadus veco jauniešu īpatsvars sarucis no 66% līdz aptuveni 62%. 25–29 gadus veco jauniešu ekonomiskā aktivitāte nav būtiski mainījusies, kamēr 15–24 gadus veco jauniešu aktivitāte ir nedaudz samazinājusies. Latvijā ir salīdzinoši augsts 20–24 gadus veco jauniešu ekonomiskās aktivitātes rādītājs, kas visdrīzāk norāda uz faktu, ka liela daļa studējošo jauniešu savieno studijas ar darbu.⁵

Kopumā Latvija ir viena no tām ES valstīm (blakus Spānijai, Grieķijai, Īrijai, Portugālei un Slovākijai), kurās jauniešu bezdarba problēma ir īpaši aktuāla. Salīdzinot ar citām ES valstīm, Latvijas jaunieši izteikti biežāk kā iemeslu savam bezdarbam min nevis to, ka darba vietas nav pieejamas, bet gan, ka tās netiek pienācīgi atalgotas (šis rādītājs ir augsts arī pārējās Baltijas valstīs).

Pēdējo desmit gadu laikā izteikti pieaudzis to jauniešu īpatsvars, kuri tiek nodarbināti uz nepilna laika darba līgumu pamata – ja 2000. gadā ES tādu bija aptuveni 21%, tad 2012. gadā jau 30% (Latvijā gan šis rādītājs ir tikai aptuveni 1/10).

ES valstīs kopumā vidēji 40% jauniešu novērtē, ka vēlētos izveidot savu uzņēmumu, un šādā aspektā Latvijas jauniešu rādītāji ir līdzīgi.

Līdzīgs ES vidējam rādītājam (5%) ir arī Latvijas pašnodarbināto jauniešu īpatsvars vecuma grupā no 20 līdz 24 gadiem. Tajā pašā laikā Latvijā ir viens no augstākajiem ārvalstīs strādājošo jauniešu īpatsvara rādītājiem – ja ES valstīs vidēji tie ir 10% jauniešu, tad Latvijā 17%.

Finansējums – 7 000 EUR (EKK 2232)

Pasākuma īstenotājs - Ministrija

Rezultāts:

- īstenots pētījums par jauniešu uzņēmējdarbības attīstības iespējām Latvijā;
- notikušas vismaz 2 darba grupas par jauniešu iesaisti uzņēmējdarbībā un uzņēmējdarbības attīstības iespējām Latvijā.

4.2. Jaunatnes politikas portāla www.jaunatneslietas.lv uzturēšana un pilnveidošana

Kopš 2007.gada darbojas jaunatnes politikas portāls www.jaunatneslietas.lv, kur ir apkopota informācija par jaunatnes politiku Latvijā un aktualitātēm jaunatnes jomā, jaunatnes politikas virzieniem, projektiem, pieejama informācija par biedrībām, kas veic darbu ar jaunatni un pašvaldību jaunatnes lietu speciālistiem, jauniešu centriem.

Lai popularizētu portālu, kā arī skaidrotu jauniešiem viņu tiesības, kas ir atrunātas Jaunatnes likumā, 2015.gadā tika izveidots domēns www.jaunatneslikums.lv, kas ir sasaistīts ar portāla www.jaunatneslietas.lv sadaļu “Jaunatnes politika Latvijā”, tika izveidoti arī divi informatīvi un skaidrojoši video par Jaunatnes likumu un darbu ar jaunatni Latvijā.

2012.gadā ar Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda atbalstu tika realizēts Ministrijas projekts „Integrācijas veicināšanas atbalsta sistēmas izveide trešo valstu valstspiederīgajiem jauniešiem”, kas būtiski uzlaboja portāla tehniskās iespējas,

⁵ Jauniešu iespēju, attieksmju un vērtību pētījums. SIA „Excolo Latvia”, 2013.

paplašināja saturisko ietvaru, kā arī kļuva par valodu (LV – RU – EN) apguves tiešsaistes resursu.

Finansējums – 1 423 EUR (EKK 2259)

Pasākuma īstenotājs - Ministrija

Rezultāts:

- jaunatnes politikas portālā www.jaunatneslietas.lv ievietotas vismaz 780 ziņas gadā par jauniešiem aktuālām tēmām;
- jaunatnes politikas portāla www.jaunatneslietas.lv apmeklētāju skaits gadā ir vismaz 90 000.

**5. STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS ĪSTENOŠANA
JAUNATNES POLITIKAS NOZARĒ**

Mērķi:

- nodrošināt starptautisko sadarbību jaunatnes politikas nozarē, labās prakses apmaiņu un darbā ar jaunatni iesaistīto personu pieredzes apmaiņu.

Uzdevums:

- nodrošināt sadarbību jaunatnes jomā ar Beļģiju (Flandriju) un Baltijas valstīm

5.1. Nodrošināt sadarbību jaunatnes jomā ar Beļģiju (Flandriju) un Baltijas valstīm.

Pamatojoties uz 2014.gada 15.maijā Briselē parakstītās Latvijas Republikas valdības un Flandrijas valdības sadarbības programmas 2015. – 2017.gadam 10.punktu, kā arī 2011.gada 3.novembrī Rīgā parakstītā Latvijas Republikas un Flandrijas Jaunatnes apakškomisijas tikšanās protokola 4.3.apakšpunktu, un 2014.gada 20.-21.novembra Viļņā notikušo Latvijas Republikas un Flandrijas Jaunatnes apakškomisijas tikšanos, kuras laikā tika parakstīts protokols sadarbības īstenošanai jaunatnes jomā 2015. – 2017.gadam, 2016.gadā ir paredzēti divi starptautiski pieredzes apmaiņas pasākumi Beļģijā (Flandrijā) un Igaunijā.

2016.gada 14.-18.martā, Beļģijā notiks pirmais jaunatnes lietu speciālistu un darbā ar jauniešiem iesaistīto personu pieredzes apmaiņas seminārs par jaunām un inovatīvām metodēm, lai nodrošinātu lielāku jauniešu iesaisti jaunatnes darba nodrošinātajās aktivitātēs.

2016.gada IV ceturksnī Igaunijā notiks pieredzes apmaiņas seminārs par jauniešiem draudzīgu kopienu un vietu attīstību vietējā līmenī, nodrošinot jauniešiem vairāk iespēju līdzdalībai sabiedriskajā vidē.

Finansējums – 2 964 EUR (EKK 2231)

Rezultāti:

- Sadarbības protokola ietvaros starp Baltijas valstīm un Beļģiju (Flandriju) noticis viens pieredzes apmaiņas seminārs Beļģijā (Flandrijā) par jaunām un inovatīvām metodēm, lai nodrošinātu lielāku jauniešu iesaisti jaunatnes darba nodrošinātajās aktivitātēs. Seminārā Beļģijā (Flandrijā), Latviju pārstāvējuši 5 (pieci) jaunatnes jomas pārstāvji.
- Sadarbības protokola ietvaros starp Baltijas valstīm un Beļģiju (Flandriju), notikusi viena sagatavošanās tikšanās un viens pieredzes apmaiņas seminārs Igaunijā par jauniešiem draudzīgu kopienu veidošanu vietējā mērogā, nodrošinot vairāk iespēju

jauniešiem sabiedriskajā vidē. Seminārā Igaunijā, Latviju pārstāvējuši 5 (pieci) jaunatnes jomas pārstāvji.

Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta
direktores vietniece jaunatnes jomā
Sanda Brūna
67047906
sanda.bruna@izm.gov.lv

Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta
pārvaldes vecākā referente
Evija Čudare
67047981
evija.cudare@izm.gov.lv